

Rust en ruimte, het platteland

Leven op het platteland. Waarom kiezen mensen voor zo'n bestaan? En wat zijn de voor- en nadelen? Een verkenning aan de hand van dorpingen op het Limburgse land. „Als je woont op een plek als de mijne, kom je gewoon niet snel in een stad.”

tekst MARCEL ABRAHAMS foto's LAURENS EGGEN

lonkt

› Marcel en Yvonne Jacobs genieten van hun werk en de natuur.

Heel even staart Marcel Jacobs (44) in het oneindige. Of hij er ooit over heeft nagedacht om een andere afslag in zijn leven te nemen, luidt de vraag. Na een korte denk-pauze knikt hij instemmend. „Natuurlijk mijmer ik weleens. Waar sommige scholieren tegenwoordig een jaar naar Australië gaan, ben ik na mijn schooltijd meteen geld gaan verdienen. Ik was zo'n student die liever buiten was, dus ging ik werken in de preiteelt, in het bedrijf van mijn ouders.” Zijn vrouw Yvonne (42), met wie hij zoon Gijs (8) en dochter Saar (6) heeft, kent hij al lang. De opa's van Marcel en Yvonne

waren boezemvrienden. Yvonne komt uit Sevenum, ze kwam Marcel tegen op de Maasbreese kernis. Ook Yvonne is een echte *local*, ze houdt van het leven op het land. „Mijn ouders hadden thuis een champignonbedrijf. Na de mavo volgde ik wat cursussen, waarna we in 2002 het bedrijf van Marcells ouders in Maasbree overnamen. De loonwerktak stootten we af, we legden ons vooral toe op groenteteelt en -verwerking.”

Kentering

Twee jaar geleden volgde er een kentering. Mede vanwege bewegingen

op de markt kozen Marcel en Yvonne ervoor om terug te gaan naar de basis en startten ze met People's Farm. Daarmee werden ze een regionale producent van seizoensgroente. Marcel: „De stedeling heeft het contact met de voedselproducent verloren. We halen mensen hier naartoe om ze in contact te brengen met echt voedsel. Dat is ook onze passie, en zegt iets over onze band met de natuur. En het is ook een reden om hier niet weg te gaan.” Yvonne: „Onze kinderen hebben de rust die hier heerst nodig, dat merken we als ze in een drukke omgeving zijn ▶

WAT IS HET PLATTELAND?

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert een stedelijkheidsgraad die Nederland verdeelt in vijf klassen van stedelijkheid. De laagste twee, weinig stedelijk en niet-stedelijk, vormen het platteland. Volgens die definitie omvat 'het platteland' geografische eenheden met minder dan duizend adressen per vierkante kilometer. Deze relatief dunbevolkte gebieden buiten de stad beslaan iets meer dan zeventig procent van het totale oppervlak van Nederland, en er wonen ruim zes miljoen mensen. Slechts een klein deel van de plattelandsbevolking kan gerekend worden tot de agrarische doelgroep.

De Nederlandse bevolking groeit, maar dat is vooral een stedelijk fenomeen. Op het platteland nemen ontgroening en vergrijzing toe. Niettemin is de levenssituatie op het platteland beter dan gemiddeld in heel Nederland en beter dan gemiddeld in het stedelijk

gebied. Dat komt voornamelijk door de gunstige woonsituatie, de grotere maatschappelijke participatie en het hogere autobezit. Vergeleken met het platteland als geheel hebben plattelandsgebieden in de provincies Groningen, Drenthe, Friesland en Zeeland te maken met een minder goede levenssituatie. De kans op werkloosheid is daar het hoogst, er komen relatief veel tijdelijke arbeidscontracten voor en men werkt er het minst vaak als zelfstandige.

Het belang van de landbouw is afgenomen op het platteland, beroepen als zelfstandig land- en tuinbouwer en agrarisch arbeider komen er steeds minder voor. De meeste mensen op het platteland werken in de industrie en de handel. Steeds meer mensen zijn er werkzaam in de zakelijke dienstverlening, de bouw, de horeca en het onderwijs. (Bron: CBS/ SCP).

geweest. Als ze ergens gaan spelen, moeten we ze wegbrengen. Een auto is natuurlijk onmisbaar als je op het platteland woont." Marcel: "We willen Gijs en Saar wel meegeven wat de wereld te bieden heeft. Zij hebben straks meer mogelijkheden dan wij hebben gehad. Van Gijs weten we al dat hij geen tuin-der wil worden."

Rust

Voorlopig zal Gijs in ieder geval met zijn ouders en zusje wonen in dat grote en sfeervolle huis, ver buiten de dorpskern van Maasbree. Met daarnaast, nog groter, het bedrijf waarmee het gezin de kost verdient. Hun uitzicht is weids: land zover het oog reikt. Yvonne en Marcel genieten van de omgeving waarin ze zijn geboren en getogen. "De rust, het prettige werk en de mooie natuur kunnen we niet missen", zegt Yvonne. "Het enige nadeel is dat je, als

je uit de kroeg komt, ver moet fietsen", lacht Marcel. "Maar dat was vooral vroeger een minpunt, tegenwoordig komen we niet veel meer in de kroeg." Het gezin maakt nog weleens uitstapjes naar Venlo en Roermond, maar op een gegeven moment wordt de reis naar huis weer met alle plezier gemaakt. Marcel: "Dan zijn we de drukte in de stad goed zat."

Multicultureel

Van de Indische buurt in hartje Amsterdam naar een woonboerderij in het Noord-Limburgse Sevenum. Bart Wolters (40) kan erover meepraten. Bart, in het dagelijks leven als vestigingsmanager werkzaam voor een uitzendorganisatie in Eindhoven, kan beide werelden waarderen. "In 2004 ben ik teruggekeerd naar Limburg, na negen jaar in Haarlem en Amsterdam te hebben gewoond. Na mijn studie

➤ Bart Wolters: „Ik houd ervan om na het werk nog fysieke arbeid te verrichten.“

bleef ik in de Randstad hangen, en met mijn toenmalige partner woonde ik op de Keizersgracht, waarna we in de Indische buurt terechtkwamen. We woonden in een multiculturele wijk met 75 nationaliteiten. In Amsterdam werd ik zelfstandiger, ik moest me toch zien te redden in de grote stad. Leuk detail: mijn Marokkaanse buurman leerde me om boerenkool te maken. In Amsterdam veranderde mijn blik op de maatschappij, ik maakte veel mee. Zo werd in de straat waar ik vaak doorheen fietste Theo van Gogh vermoord. Uiteindelijk verlangde ik terug naar Limburg, want ik wist: daar ben ik thuis."

Onderhoud

Bart kreeg de kans om landelijk te wonen, en die mogelijkheid greep hij met beide handen aan. Letterlijk, want zijn fraaie woonboerderij verbouwde hij deels zelf. Het resultaat mag er wezen. Het huis ziet er van binnen en van buiten sfeervol uit. Verder heeft Bart nog de beschikking over een groot stuk land, enkele paarden en een stal. „De rust op het platteland bevalt me goed, daarnaast vind ik het prettig om na het werk nog even wat fysieke arbeid te verrichten.

Daar gaat aardig wat tijd in zitten. Alleen met de siertuin ben ik al twee uur bezig. En wat dacht je van de heg? Die is 160 meter lang, die snoei je dus niet in tien minuten. Al dat onderhoud is ook wel een nadeel van wonen op het land. Per week ben ik zeven uur kwijt aan allerlei klusjes. Gelukkig kunnen mijn kinderen steeds vaker meehelpen naarmate ze ouder worden. Of ik vaak in een stad ben? Als je woont op een plek als de mijne, komt het daar niet zo snel van."

Aarden

Het kostte Bart niet veel moeite om te aarden in Sevenum. Dat ligt ook aan jezelf, aldus de geboren en getogen Venlonaar. „Mijn eerste carnaval in dorpscafé De Sevewaeg was wel spannend. Mensen keken me toch aan met een blik van: 'wie ben jij?' Maar als je je normaal gedraagt en je best doet om het dorpsleven te begrijpen, krijg je daar ook veel voor terug. Als er iets is of als je iets nodig hebt, staan de mensen voor je klaar. Bovendien wordt er in de buurt veel georganiseerd: barbecues, wandeltochten en andere sociale activiteiten. Daar moet je dan ook aan meedoen, vind ik. Je aanpassen heeft ook met een bepaalde instelling te maken. In Amsterdam was ik altijd 'die Limburger'. Daar lach je om, waarna je het gesprek met de mensen aangaat. Zo leer je elkaar kennen en waarderen."

„Ik hoor steeds vaker dat stedelingen hier boerderijen kopen. Ik merk het zelf ook: alleen mijn burens zijn echte Sevenummers. Voor mijn gevoel

Ik houd van de rust en fysieke arbeid. Met de siertuin ben ik al twee uur bezig.

worden mensen wat bewuster als het gaat om bepaalde zaken. Ze vragen zich vaker af wat ze kopen of wat ze precies eten. Zelf hak ik hout voor de kachel, waardoor de verwarming niet aan hoeft. En mijn groente komt uit de tuin. Als ik dat aan collega's uit Eindhoven vertel, zetten ze grote ogen op. Natuurlijk vraag ik me soms weleens af waarom ik hier woon. Als ik een biertje wil drinken in een leuke stad, moet ik de taxi nemen. Vrienden en kennissen zie ik dan ook minder, maar gelukkig is vrijwel iedereen actief op social media, dat scheelt een hoop. Maar als puntje bij paaltje komt, zie ik mijn huis als een echt thuis. Ik hoef hier niet weg."

Bewuste keuze

Ook Hans (31) en Karin (29) Appel hebben bewust gekozen voor een leven op het platteland. Zij wonen met hun kinderen Mila (2) en Remy (in augustus van dit jaar geboren) in Swolgen. Dit kerkdorp ligt in de gemeente ►

➤ Hans en Karin Appel roemen de rust van hun woonomgeving.

AUTONOM DORP WORDT WOONDORP

Nol Reverda is socioloog, directeur van NEIMED (Nederlands Kennisinstituut Maatschappelijke Effecten Demografische Krimp) en lector aan hogeschool Zuyd: „Er zijn twee demografische redenen voor groei of krimp van steden en dorpen: natuurlijke aanwas en migratie. Jongeren vertrekken vaak uit dorpen, waardoor er in die dorpen ook minder gezinnen zijn. Over 25 jaar woont 75 procent van de wereldbevolking in een stad. Toch zie je dat mensen die twee tot drie keer modaal verdienen, kiezen voor een verblijf op het platteland. Ze hebben kinderen, zijn mobiel en beschikken vaak over twee auto's. Nieuwkomers zetten zich net zo hard in voor het dorp als traditionele bewoners. Ze

hebben er natuurlijk ook belang bij dat de kinderen kunnen sporten of spelen.

Ik verwacht niet dat Nederland in de toekomst spookdorpen krijgt, zoals in Finland. Als daar een basisschool sluit, is de volgende school tachtig kilometer verderop. Een Nederlands dorp krijgt wel een andere functie: het verandert van autonoom dorp naar woondorp. Samenwerking tussen dorpen is belangrijk: de ene plaats houdt het zwembad open, het andere dorp de sporthal. Wat dat aangaat zijn de ontwikkelingen in Noord- en Midden-Limburg positiever dan die in het zuiden. Drie zaken zijn belangrijk voor een dorp om te blijven bestaan: glasvezel, energie en water.”

66

Wonen in Swolgen was een buitenkans voor ons.

Horst aan de Maas, en kent 1100 inwoners. Hans en Karin wonen in een groot huis met een nog veel grotere tuin. Zij delen de woning met de ouders van Karin. Die keuze kwam nu eenmaal goed uit, aldus Karin. „Ik heb Hans in Venlo leren kennen, we volgden daar allebei een hbo-opleiding. Toen we in 2010 gingen samenwonen, werkten we beiden als freelancer. Dan is het lastig om een hypotheek te krijgen. Het was dus een buitenkans om in Swolgen te komen wonen.” Voor Karin was het, na een eerder verblijf als student in Eindhoven, een terugkeer naar haar geboortehuis. De wieg van Hans stond in het landelijke Winschoten, maar hij groeide op in Nieuw-Zeeland. „Daar woonde ik met mijn ouders ook in de natuur, dus in die zin is zo'n omgeving me niet vreemd.” Karin: „Ik ben blij dat ik mijn studententijd in een stad heb beleefd, maar ik wist toen ook dat ik daar niet eeuwig zou blijven.”

Zelfvoorzienend

Inmiddels hebben Hans en Karin dus hun plek gevonden in Swolgen. Karin werkt als freelance docente op de fotovakschool, terwijl Hans actief is als kok bij Quicina in Venlo. Ze proberen zo zelfvoorzienend mogelijk te leven. In hun gigantische tuin staan fruitbomen en worden ook diverse groenten gekweekt. „Appels, peren, pruimen, sla en zomerkooltjes: we hebben het hier allemaal”, zegt Hans. „Voedsel is ook mijn passie. Ik was lange tijd gefrustreerd over de manier waarop onze wereld functioneert, hoe er met de natuur wordt omgegaan. Tsjja, en als je de wereld wilt veranderen, dan kun je

het beste bij jezelf beginnen. Ik heb me verdiept in de thema's voeding en natuur, en wil daar in dit gebied iets mee doen. Wat dat is? Samen met boeren en kwekers onderzoeken wat je in deze regio, qua smaak en voedingswaarde, het beste kunt telen. Met in het achterhoofd het idee om dat product ook te eten.”

Auto

Karin en Hans roemen de rust van hun woonomgeving, benoemen een 'gevoel van onafhankelijkheid' en willen het leren omgaan met de natuur graag overbrengen op hun kinderen. Maar leven op het platteland betekent volgens het stel ook: altijd de auto in om ergens naartoe te gaan, altijd weer die nauwkeurige planning. Even naar de speeltuin gaan kan, maar dan moet er wel weer iets geregeld worden. „Toch bespeur ik bij stedelingen een 'back to basic-gevoel' dat er vroeger minder was”, stelt Karin. „Niet alleen is mijn generatie heel serieus bezig met vragen als 'Wat wil ik met mijn toekomst?', maar ook met het idee om zelf iets te maken of te verbouwen.” Hans: „Mensen, zeker die in de stad, zoeken hun geluk steeds vaker in kleine dingen. Begrijp me niet verkeerd: ik kom ook graag in een stad om uit eten te gaan of goede wijnen te proeven. Maar daarna verlang ik toch weer naar de rustige plek waar ik nu woon, want die voelt als thuis. En moderne dingen schud ik makkelijk van me af. Een mobiele telefoon is handig, maar whatsappen doe ik niet meer. Boze reacties neem ik dan maar voor lief. Die whatsappijdt steek ik liever in mijn tuin.” ◀